

Aderarea României la Zona Euro. Diagnoza criteriilor de convergență

Prof.univ.dr. Aura Socol

Academia de Studii Economice București

București, 12 aprilie 2018

De ce acest demers

- ✓ Tratatul de funcționare a Uniunii Europene (TFUE)
- ✓ În momentul de față, România are statut de membru cu derogare temporară
- ✓ Întrebarea nu este **dacă** sau **când** vom intra în Zona Euro.
- ✓ Întrebarea corectă este **cum** vom face asta. **În ce condiții?**
- ✓ Dincolo de obligația asumată prin Tratat, ceea ce contează este ca România să obțină beneficii nete
- ✓ România va avea o serie de avantaje certe după ce va intra în Zona Euro.
- ✓ **Dar ... în anumite condiții...**

Criteria/condiții pentru o aderare avantajoasă pentru România

I. Convergența nominală sustenabilă

Tratatul de la Maastricht (convergența nominală) decembrie 2017

- **Rata inflației** la nivelul lunii decembrie 2017 (ultimele 12 luni) era în România de 1,1% față de 0,6% în cazul celor 3 state cu inflația cea mai redusă
- **Deficitul bugetar** s-a situat în anul 2017 sub limita de 3% din PIB, dar se menține deviația față de obiectivul bugetar pe termen mediu; conform Strategiei fiscal-bugetare revenirea treptată la obiectivul bugetar pe termen mediu se va realiza începând cu anul 2019.
- **Datoria publică** se menține sub pragul de 60% din PIB; în decembrie 2017 se situa la 35,2% din PIB, fiind a cincea cea mai redusă pondere din UE;
- **Cursul de schimb are o fluctuație redusă** ce se încadrează în limitele stabilite de criterii: variație de maxim +/- 15% în ultimii doi ani. În anul 2017, cursul leului față de euro a fluctuat moderat - în medie 1,7%.
- **Rata dobânzii pe termen lung** calculată ca medie anuală până în luna noiembrie a fost de 3,9%, situându-se sub pragul de două puncte procentuale peste media primelor trei state membre, în termeni de stabilitate a prețurilor. În decembrie aceasta a atins însă nivelul de 4%, depășind marginal nivelul de referință.
- Procesul de convergență nominală a fost unul durabil

Criteria/conditions for a favorable accession for Romania

ERM II Test (Exchange Rate Mechanism II)

- Antichamber of the Eurozone. A period of minimum 2 years in which Romania will have a fixed exchange rate between the Romanian Leu and the Euro (margin of fluctuation of +/-15%)
- Romania will have to provide evidence that it can manage without the instrument of the exchange rate
- The moment of entry into ERM II – extremely important. Irreversible process.

Tara	Anul aderarii	ERM II
Slovenia	2007	28 iunie 2004
Malta	2008	2 mai 2005
Cipru	2008	2 mai 2005
Slovacia	2009	28 noiembrie 2005
Estonia	2011	28 iunie 2004
Letonia	2014	2 mai 2005
Lituania	2015	28 iunie 2004

Criteria/condiții pentru o aderare avantajoasă pentru România

II. Convergența reală sustenabilă

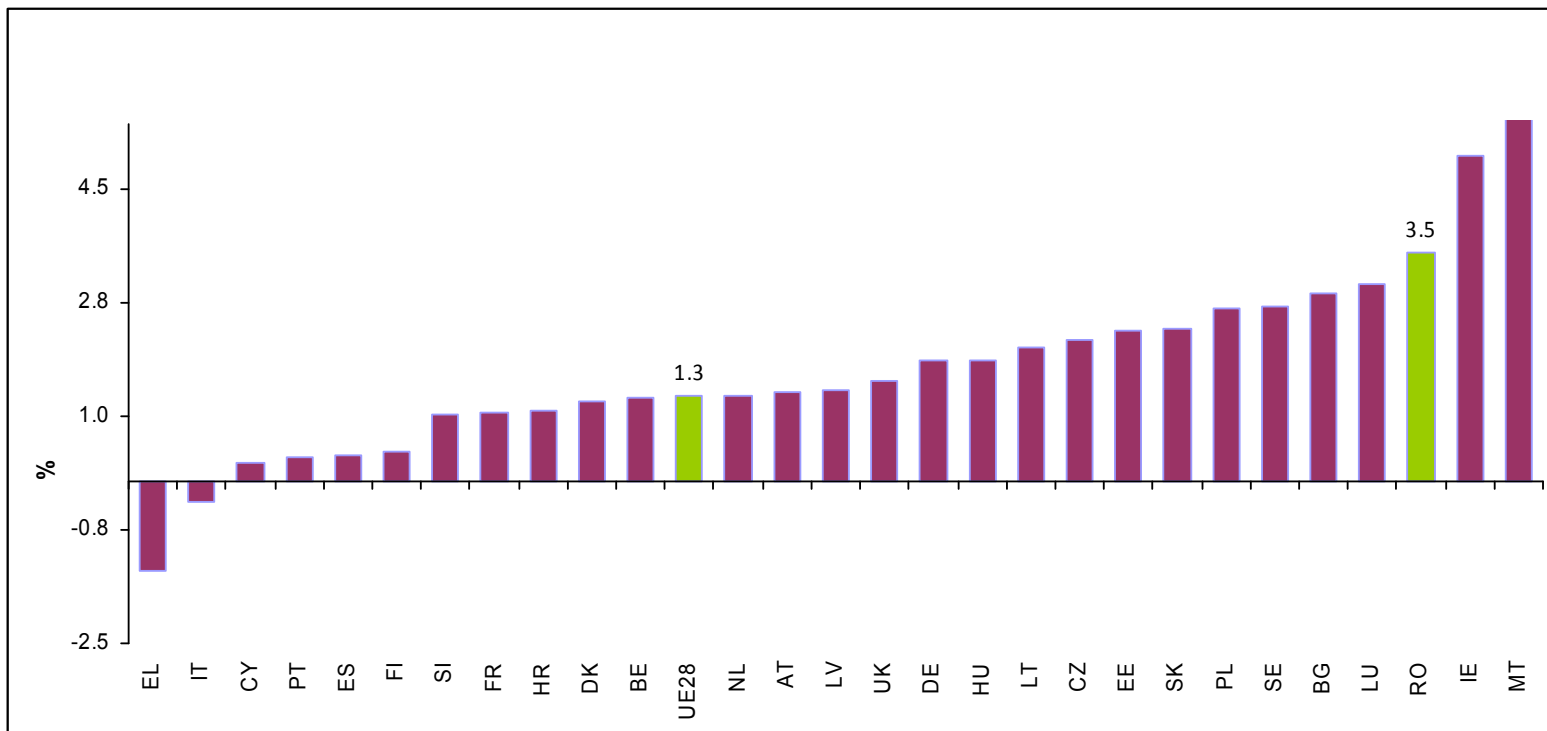
- În România există viziuni diferite cu privire la necesitatea/ nevoia de convergență reală (recuperarea decalajelor de dezvoltare) înainte de intrarea în Zona Euro.
- Criza a demonstrat că diferențele de dezvoltare contează.
- **Îndeplinirea criteriilor de la Maastricht la momentul aderării nu a însemnat și menținerea lor pentru țările cu decalaj mare de venit.**
- Nevoia de recuperare a decalajelor a jucat rolul unui șoc asimetric perpetuu. Prețurile din aceste țări sistematic mai mari decât în restul zonei euro.
- Realitatea a arătat la ce **riscuri** sunt expuse statele care intră cu decalaje de dezvoltare (riscul acumulării de dezechilibre, creșterea șomajului, creșterea prețurilor, scăderea veniturilor, deficite mari ale contului curent sau ale bugetului statului).
- **Devalorizarea internă a rămas singura metodă de reechilibrare.**

Nevoia de convergență reală sustenabilă

- Țările care au adoptat moneda unică după 2007 au avut PIB/loc în PPS relativ la media UE28 în anul anterior adoptării, 94% în cazul Ciprului, țările Baltice au avut o medie în jur de 70%, iar celelalte țări (Slovenia, Malta, Slovacia) o medie de 83%→nu sunt cazuri relevante având în vedere/aranjamentele de consiliu monetar, respectiv dimensiunea geografică și demografică
- **Semnificativ este că România a avut, după intrarea în UE, unul dintre cele mai rapide procese de convergență.**
- În 10 ani s-au recuperat din decalaj circa 20 puncte procentuale; distanța față de țările din afara zonei euro s-a redus semnificativ
- România are capacitatea de a recupera decalajele de dezvoltare

	PIB la paritatea puterii de cumpărare						UE28
	ZE 19 țări	BG	CZ	GE	HU	PL	RO
2000	111	28	72	119	54	47	26
2001	111	29	74	118	57	46	27
2002	110	32	74	117	60	47	29
2003	109	33	77	117	62	48	31
2004	108	35	79	117	62	50	33
2005	108	37	80	117	62	50	34
2006	109	38	81	117	62	51	38
2007	108	42	83	117	61	53	41
2008	108	45	81	117	63	55	48
2009	108	46	83	116	64	59	49
2010	108	45	81	121	65	62	50
2011	108	45	83	124	66	64	51
2012	108	46	82	125	65	66	54
2013	107	46	84	125	66	67	54
2014	107	47	85	126	68	68	55
2015	106	47	87	124	68	68	56
2016	106	49	88	123	67	68	58

Creșterea PIB potențial în anul 2016 - România este a 3-a țară din UE

Sursa: Prognoza de toamnă a Comisiei Europene, 2017

România are a treia dinamică a PIB potențial din UE (3.5%) după Malta și Irlanda. Dinamica este de aproape 3 ori mai mare decât media UE.

Estimarea perioadei de timp necesară pentru realizarea convergenței reale a României cu Zona Euro

---

Dacă România ar crește în medie cu 5% pe an (în mod sustenabil), ar putea ajunge din urmă media Zonei Euro în 16 ani, nivelul de 75% din media Zonei Euro ar putea atinge în 6 ani (2024), 70% din media Zonei Euro ar putea atinge în 4 ani (2022).

Scenarii privind numărul de ani necesari atingerii convergenței reale cu Zona Euro

România față de	5% creștere economică (100% media zonei euro)	5% creștere economică (75% media zonei euro)	5% creștere economică (70% media zonei euro)
Zona Euro	16 ani 2034	6 ani 2024	4 ani 2022

Convergența prețurilor versus convergența salariilor

Convergența reală înseamnă mai mult decât indicatorul PIB/loc.

Analiza convergenței prețurilor trebuie însoțită de analiza convergenței salariilor.

Convergența prețurilor versus convergența salariilor

	2012		2013		2014		2015		2016/2017	
	Convergență a prețurilor	Convergență a salariilor	Convergență a prețurilor	Convergență a salariilor	Convergență a prețurilor	Convergență a salariilor	Convergență a prețurilor	Convergență a salariilor	Convergență a prețurilor	Convergență a salariilor
UE28	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Cehia	70.0	40.3	67.0	38.8	62.6	36.6	63.2	37.9	65.3	40.5
Germania	104.2	130.9	105.5	131.7	104.3	131.2	103.2	131.6	106.0	129.7
Franța	111.7	123.8	110.5	124.6	109.6	124.2	107.8	123.2	109.5	118.8
Italia	99.0	109.9	100.4	110.4	100.4	109.1	98.4	106.8	98.2	100.4
Ungaria	57.5	30.9	57.3	30.6	56.9	30.1	57.0	30.5	59.0	35.3
Polonia	56.8	35.4	57.2	36.1	57.3	36.6	56.4	36.8	55.7	37.6
România	46.4	17.7	49.5	18.6	49.7	19.4	49.7	20.5	50.8	24.9

Sursa: Eurostat, 2018

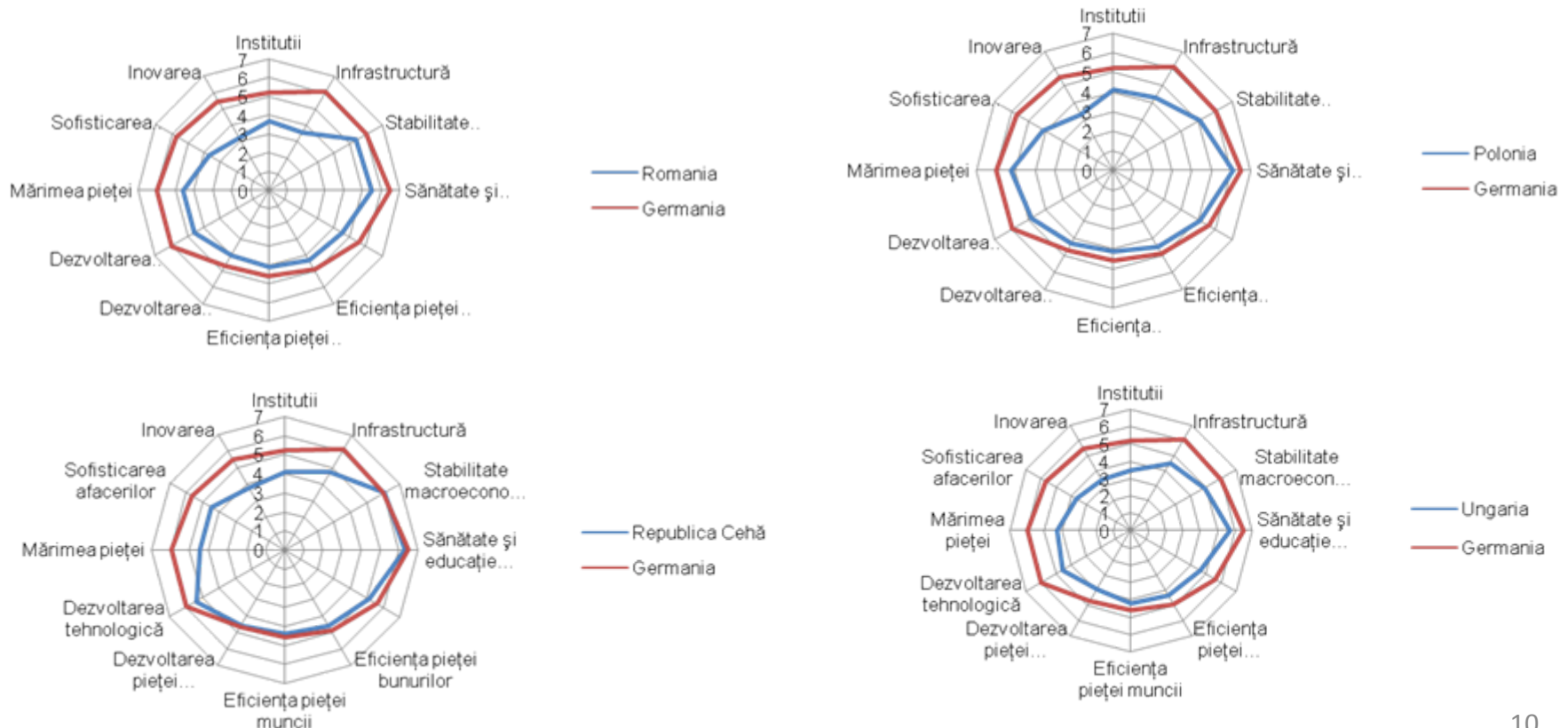
Relația dintre productivitate, competitivitate și creștere economică sănătoasă

Factor esențial de creștere este **competitivitatea** → **depinde de**: infrastructură, dezvoltarea instituțională, sofisticarea afacerilor și mai ales inovare.

Distanța cea mai mare față de economia Germaniei = economia României

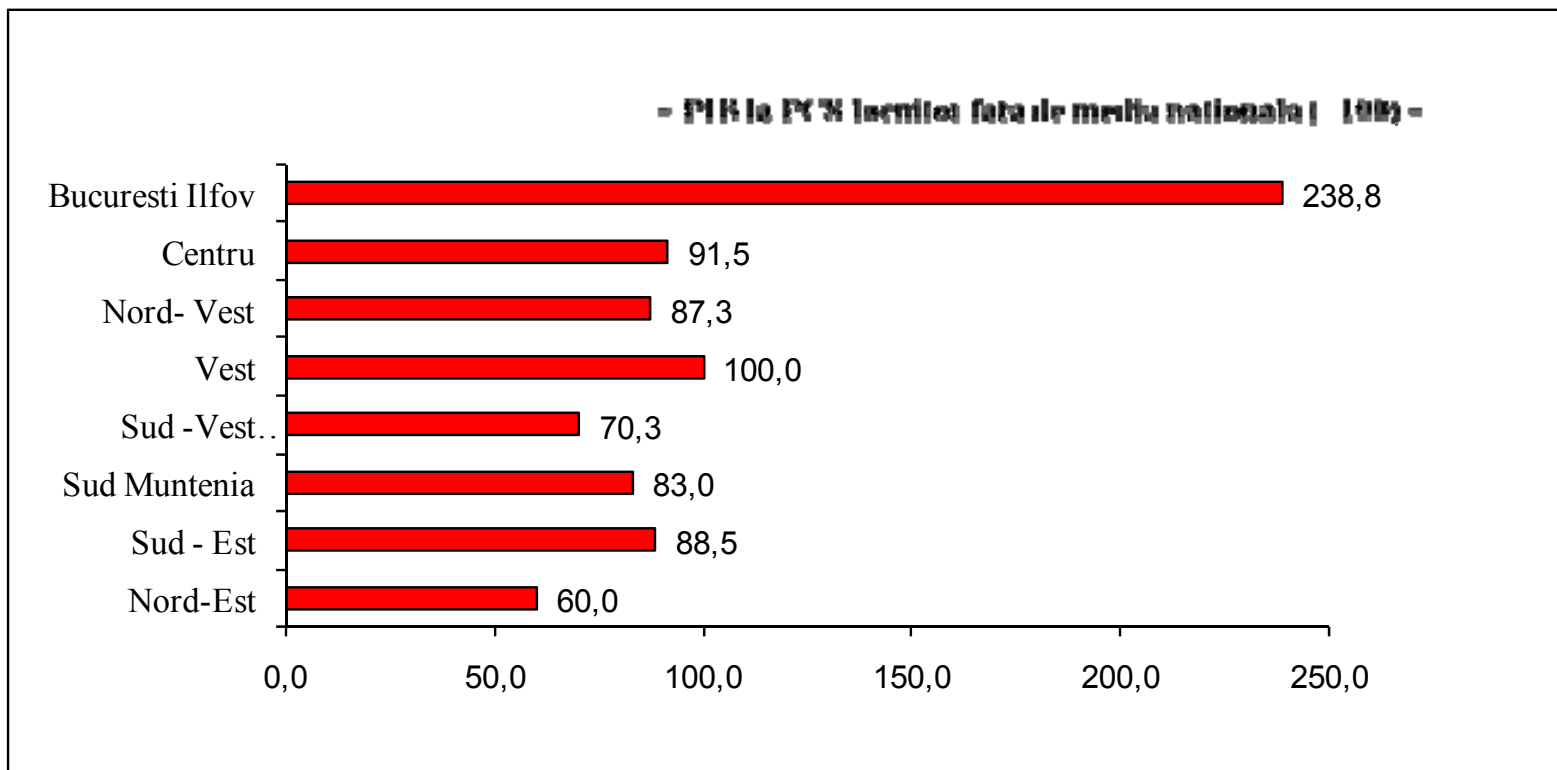
Distanța cea mai mică față de economia Germaniei = economia Cehiei

Indicatori de competitivitate în statele Europei Centrale și de Est

III. Convergența regională

Disparitate regională în România

Sursa: Eurostat, 2017

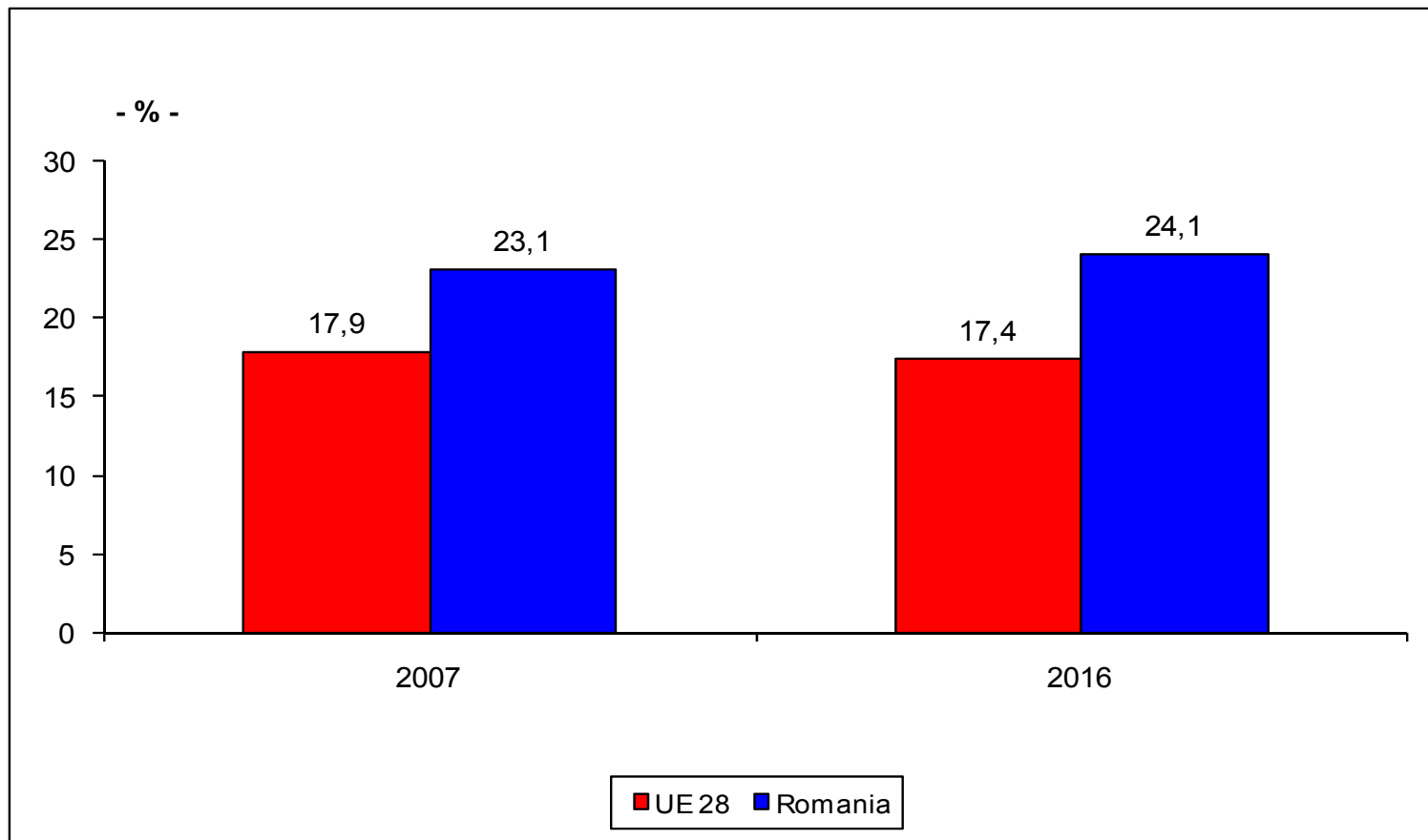
IV. Convergența OCA (optimum currency areas). Convergența structurală

Se referă la cât de compatibile sunt economiile. În zona euro politicile comune – nu se adresează particularităților economiilor. În România s-au făcut progrese semnificative (servicii, industrie, agricultură). Ponderea agriculturii în PIB de 4,1% în anul 2016 este comparabilă cu cea din zona euro; ponderea industriei în PIB de 24,1% în anul 2016 este chiar mai ridicată decât media zonei euro.

Convergența structurală cu Zona Euro

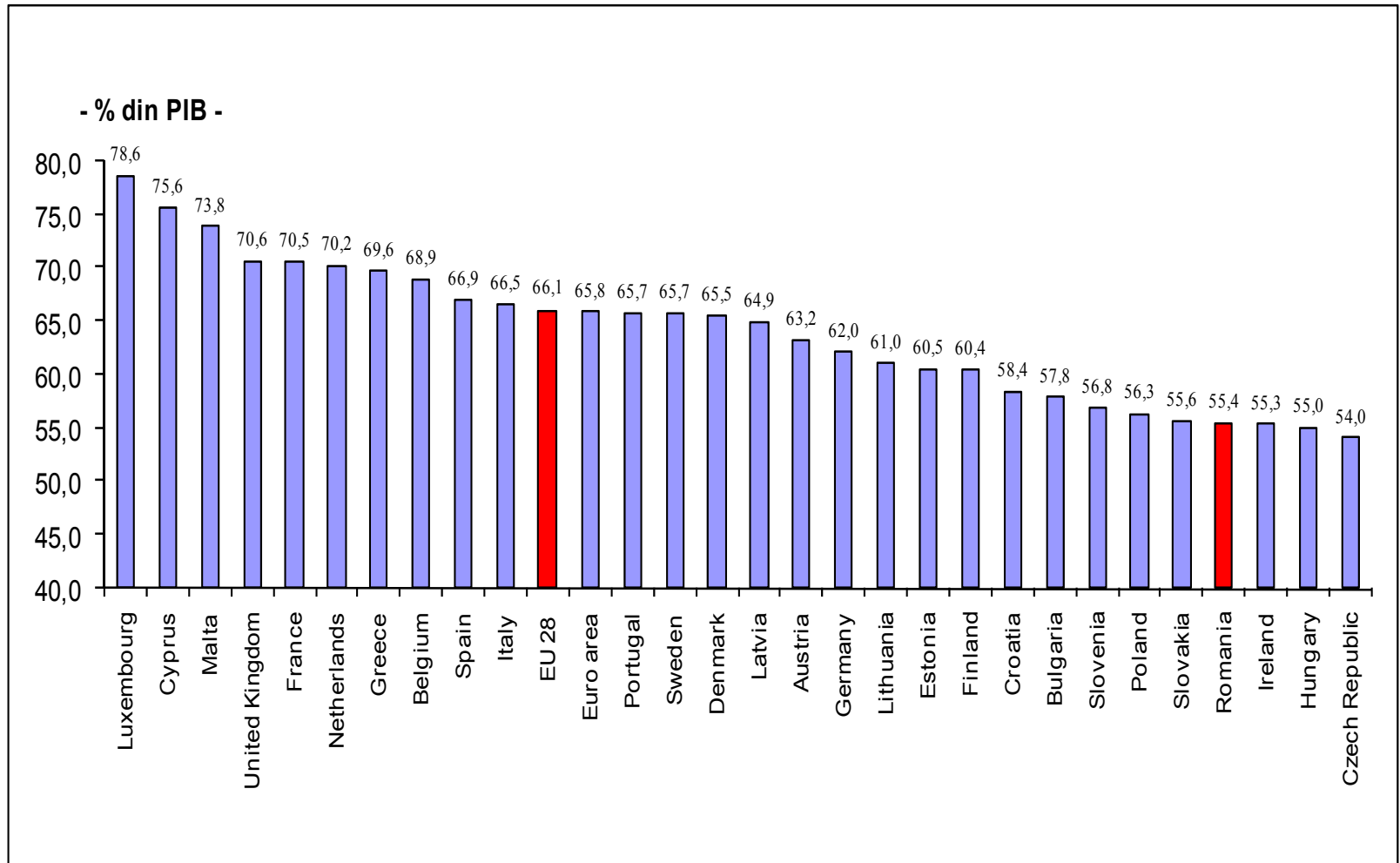
		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
CZ	Indicele Krugman	32,2	33	30	28,7	32,7	33,2	34,7	34,5	32,7	33,6	32,2	34,5	35,1	35,9	40,5	40,1
	Indicele Landesmann	0,13	0,13	0,12	0,11	0,13	0,13	0,14	0,14	0,13	0,14	0,13	0,14	0,15	0,15	0,17	0,18
	Indicele asimetriei structurale	12,6	13,6	12,1	11,9	14,1	14,5	15,4	15,4	14,9	15,1	14,4	15,3	15,8	16	18,3	18,1
HU	Indicele Krugman	19,2	18,2	16,1	20	21,3	20,9	21,5	22	21,5	22,9	24,6	25,7	26,8	27,2	29,1	28,8
	Indicele Landesmann	0,06	0,06	0,05	0,07	0,07	0,08	0,08	0,07	0,08	0,09	0,09	0,10	0,10	0,11	0,11	0,12
	Indicele asimetriei structurale	7,3	7,1	6,4	7,3	8,2	8,4	8,8	8,8	8,6	9,2	9,8	10,1	10,6	10,9	11,9	12,4
PO	Indicele Krugman	27,9	26,5	25,7	24,4	27,4	28,5	29,5	28,9	30,1	35,5	33,9	35	37,3	35,4	36	37,6
	Indicele Landesmann	0,10	0,9	0,9	0,8	0,9	0,10	0,10	0,10	0,10	0,13	0,13	0,12	0,13	0,12	0,13	0,13
	Indicele asimetriei structurale	11,1	9,8	9,8	9,4	10,1	10,6	10,9	10,9	10,1	12,9	12,4	12,6	13,5	13,2	13	13,5
RO	Indicele Krugman	37	46,4	46,1	42,4	46,2	44,3	45,2	39,8	44	44,8	50,6	52,8	39,8	42	40,3	37,5
	Indicele Landesmann	0,12	0,16	0,16	0,14	0,16	0,15	0,15	0,13	0,14	0,15	0,19	0,20	0,14	0,15	0,15	0,13
	Indicele asimetriei structurale	15,6	19	18,1	16,6	18,3	16	15,9	13,6	14,8	15,9	18,8	20	15,4	15,9	15,2	13,9

Ponderea valorii adăugate brute (VAB) industrie în PIB în anul 2016

Sursa: INS, Eurostat, 2018

Pondereza serviciilor în PIB în UE în 2016

Sursa: Eurostat, 2018

Convergența OCA (optimum currency areas). Sincronizarea ciclurilor de afaceri

Sincronizarea ciclurilor de afaceri între țările care formează o uniune monetară = o pre-condiție în perspectiva adoptării monedei unice → fără cicluri sincronizate, politica monetară comună nu poate stabiliza simultan toate economiile care fac parte din uniunea monetară

Corelația ciclurilor de afaceri cu zona euro

	HP	BP	QT	PC1	HP	BP	QT	PC1
	Pearson Correlation				Spearman Correlation			
România	0.63	0.51	0.76	0.63	0.53	0.41	0.67	0.53
Cehia	0.88	0.93	0.89	0.88	0.90	0.91	0.88	0.90
Polonia	0.82	0.82	0.89	0.79	0.75	0.83	0.80	0.71
Ungaria	0.81	0.93	0.68	0.74	0.73	0.90	0.64	0.62
Franța	0,94	0,97	0,93	0,95	0,89	0,94	0,89	0,90
Germania	0,95	0,98	0,87	0,94	0,92	0,98	0,81	0,92
Italia	0,96	0,96	0,96	0,96	0,94	0,94	0,96	0,96
Austria	0,90	0,95	0,88	0,92	0,81	0,92	0,84	0,85
Belgia	0,89	0,91	0,90	0,90	0,82	0,85	0,86	0,85
Grecia	0.22	0.01	0.53	0.26	0.12	0.10	0.51	0.27
Spania	0,79	0,79	0,82	0,78	0,84	0,80	0,79	0,82
Portugalia	0,66	0,65	0,70	0,66	0,70	0,66	0,70	0,71

Estimarea gradului de sincronizare prin măsuri suplimentare

	RO	CZ	PL	HU	FR	DE	AT	BE	ES	PT	GR
Corelația maximă	0.70	0.88	0.67	0.74	0.95	0.94	0.92	0.88	0.78	0.66	0.26
Lead/Lag	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Indicator de concordanță	0.6	0.76	0,71	0.62	0.95	0.92	0.94	0.89	0.80	0.75	0,56
Persistența număr de ani în care un șoc de o unitate rămâne peste 0,5	0,90 1,5	0,91 1,5	0,88 1,25	0,94 2,25	0,89 1	0,87 1	0,85 0,75	0,87 1	0,95 2,75	0,92 1,5	0,96 3

Criteria/condiții pentru o aderare avantajoasă pentru România

Concluzii

Beneficii ale aderării la Zona Euro

- ✓ intensificarea legăturilor comerciale - creșterea exporturilor
- ✓ reducerea costurilor de tranzacționare
- ✓ eliminarea riscului ratei de schimb
- ✓ poziție internațională mai avantajoasă
- ✓ accesul la o piață financiară mai largă și mai transparentă
- ✓ creșterea integrării financiare (datorată reducerii primei de risc și implicit a costului capitalului)
- ✓ plasă de siguranță. Zona Euro are mai multă reziliență la șocuri externe decât Statele Membre luate individual. Exemplu: Acces la Mecanismul European de Stabilitate al ZE
- ✓ riscul atacului speculativ asupra monedelor naționale este eliminat
- ✓ avantajul de a avea o monedă atractivă pe plan internațional
- ✓ stabilitate macroeconomică
- ✓ reducerea costurilor de finanțare/ costului capitalului
- ✓ creșterea investițiilor străine directe
- ✓ importul de credibilitate a Băncii Centrale Europene și a anticipațiilor inflaționiste bine ancorate, ceea ce a permis dobânzi mici. Din această perspectivă, țările cu o istorie de inflație ridicată și volatilă au avut cel mai mult de câștigat prin aderare la Zona Euro.
- ✓ câștigul politic rezultat dintr-o cooperare economică mai strânsă între Statele Membre ale Zonei Euro.

Criteria/condiții pentru o aderare avantajoasă pentru România.

Concluzii

Costuri ale aderării la Zona Euro

- ✓ cel mai important cost rezultă din renunțarea la independența politicii monetare (adică manevrarea ratei dobânzii și a cursului de schimb)
- ✓ pot apărea costuri financiare suplimentare (vezi criza datoriilor din zona euro, când povara a trebuit împărțită)
- ✓ costuri operaționale, necesare pentru adaptarea sistemelor la noua monedă
- ✓ incertitudini privind modul de funcționare a zonei euro
- ✓ în timp, o mai multă integrare europeană înseamnă și delegarea de mai multe competențe de la nivel național către Zona Euro (vezi situația viitoareii integrări fiscale)
- ✓ riscul acumulării de dezechilibre, ce se poate materializa dacă economia României intră în Zona Euro nepregătită.

criteriile/condiții pentru o aderare avantajoasă pentru România. Concluzii

---

România va avea o serie de avantaje certe post aderare la Zona Euro.

În anumite condiții

- ✓ **Convergență nominală sustenabilă**
- ✓ **O masă critică de convergență reală și structurală**
- ✓ **O economie cât mai compatibilă cu economia Zonei Euro.**